

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 77 0 P 040473 20 Rev
Banjaluka, 03.7.2020. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci, u vijeću sastavljenom od sudija: Violande Šubarić, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Senada Tice, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice Lj.T. iz V., RS, koju zastupa punomoćnik R.B., advokat iz P., protiv tuženog R.T. iz V., RS, koga zastupa punomoćnik M.D., advokat iz P., radi utvrđenja i podjele bračne tekovine, vrijednost predmeta spora: 31.000,00 KM, odlučujući o revizijama stranaka, izjavljenim protiv presude Okružnog suda u Prijedoru broj: 77 0 P 040473 19 Gž 3 od 09.3.2020. godine, na sjednici održanoj dana 03.7.2020. godine, donio je

P R E S U D U

Revizije se odbijaju.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Prijedoru broj: 77 0 P 040473 18 P 2 od 23.6.2019. godine, utvrđeno je da je tužiteljica, po osnovu sticanja u braku sa tuženim, stekla pravo vanknjižnog suvlasništva sa 1/3 dijela, na nekretninama - kuća za odmor, nadstrešnica za ladaru, dvije zidane pomoćne zgrade i pecana za meso, koji objekti su izgrađeni na k.č. br. 615/3, zvana. „Polje“, kuća u površini od 32 m² i njiva u površini od 768 m², upisane u pl. br. 336/2, k.o. G., kao posjed tuženog, sa dijelom 1/1, što je tuženi dužan priznati i trpjeti da se tužiteljica na osnovu te presude uknjiži kao suposjednik sa 1/3 dijela na ovim nekretninama, dok je u preostalom dijelu, koji predstavlja razliku između tražene 1/2 prava vanknjižnog suvlasništva i dosuđene 1/3, zahtjev tužiteljice odbijen.

Odbačen je zahtjev tužiteljice da se na osnovu te presude izvrši dioba predmetnih nekretnina u istom omjeru.

Obavezan je tuženi da tužiteljici naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 4.231,25 KM.

Presudom Okružnog suda u Prijedoru broj: 77 0 P 040473 19 Gž 3 od 09.3.2020. godine, žalba tužiteljice je djelimično uvažena i prvostepena presuda preinačena u dijelu kojim je odbaćen zahtjev tužiteljice, tako što je određeno da će se na osnovu presude izvršiti dioba predmetnih nekretnina u istom omjeru, dok je u preostalom dijelu žalba tužiteljice odbijena i prvostepena presuda u ostalom odbijajućem dijelu potvrđena.

Žalba tuženog je odbijena i prvostepena presuda u utvrđujućem dijelu odluke o tužbenom zahtjevu, kao i u dijelu odluke o troškovima postupka potvrđena.

Drugostepenu odluku, blagovremenom revizijom pobija tužiteljica u odbijajućem dijelu zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, te predlaže da se u pobijanom dijelu presuda preinači tako da se tužbenom zahtjevu udovolji u cjelini.

Blagovremenom revizijom drugostepenu odluku pobija i tuženi u dijelu kojim je udovoljeno zahtjevu tužiteljice iz razloga propisanih odredbom člana 240. stav 1. tačka 1. i 2.

Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 - u daljem tekstu ZPP), sa prijedlogom da se osporena presuda preinači tako da se odbije tužbeni zahtjev u cjelini ili da se ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tužiteljice, tuženi predlaže da se njena revizije odbije, kao neosnovana.

Tužiteljica nije odgovorila na reviziju tuženog.

Revizije nisu osnovane.

Predmet spora je zahtjev tužiteljice da se utvrdi da je po osnovu sticanja u braku sa tuženim stekla pravo vanknjižnog suvlasništva u dijelu od 1/2 na nekretninama bliže opisanim i označenim u izreci prvostepene presude, da se njeno pravo suposjeda na istim nekretninama, na osnovu presude, upiše u katastru, te izvrši dioba tih nekretnina u istom omjeru.

Raspravljajući o stavljenim zahtjevima, na osnovu analize i ocjene izvedenih dokaza, nižestepeni sudovi su utvrdili: da su parnične stranke zaključile brak 10.9.1983. godine; da su u braku stekli dvoje, sada odrasle, djece; da je bračna zajednica trajala 29 godina (brak razveden pravosnažnom presudom Okružnog suda u Celju broj: IV P 175/2012 od 26.04.2012. godine); da su oboje bili zaposleni; da su zajedno kupili zemljište, kupoprodajnim ugovorom od 29.10.2001. godine, na kome su počeli graditi vikendicu sa pomoćnim objektima; da su oboje dizali kredite za završetak vikendice; da se predmetne nekretnine nalaze u G., opština P., na parceli označenoj kao k.č. br. 615/3, upisane u PL br. 336/2 K.O. G. kao posjed tuženog sa 1/1 dijela i ZK ul. br. 27 K.O G.B., kao dio k.č. br. 16/2, zvana „luka“, oranica, površine 800 m2 upisana kao svojina trećeg lica – K. rođene D.B.; da su stranke prije razvoda braka kod notara u S. zaključili Notarski zapisnik Opr. br. SV 485/10 dana 29.10.2010. godine, kojim su uredili imovinske odnose tako da se stan u V., upisan u ZK ul. broj 3371/7 K.O. V., kao susvojina stranaka sa po 1/2 dijela, proda i novac podijeli na jednake dijelove i da vikendica u P., Republika Srpska i putničko motorno vozilo „Škoda oktavija“ pripadne u vlasništvo tuženom; da je prodan stan u V. 29.3.2012. godine za iznos od 70.000,00 EVRA i da je dobijeni novac podijeljen; da je tužiteljica za 2009. godinu ostvarila ukupan dohodak od 13.178,72 EVRA, a tuženi za 2008. godinu ukupan dohodak od 33.655,20 EVRA; da tržišna vrijednost predmetnih nekretnina (kako je izračunao vještak građevinske struke) iznosi 41.300,00 KM, te da je nakon prekida bračne zajednice njihova tržišna vrijednost povećana za 6.800,00 KM; da su svi građevinski objekti izgrađeni nelegalno, bez građevinske dozvole i upotrebne dozvole.

Kod nesporne činjenice, da su predmetna kuća i pomoćni objekti građeni za vrijeme trajanja bračne zajednice, nalazeći da je tuženi izvedenim materijalnim dokazima dokazao da je njegov doprinos u sticanju bračne imovine očigledno veći od doprinosa tužiteljice, prvostepeni sud je pozivom na odredbu člana 273. stav 1. i 2. u vezi sa članom 272. stav 1. Porodičnog zakona („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 54/02, 41/08 i 63/14 – u daljem tekstu: PZ) sudio kao u izreci svoje presude.

Drugostepeni sud je prihvatio činjenične i pravne zaključke prvostepenog suda pa je odbio žalbe stranaka i potvrdio prvostepenu presudu u pogledu utvrđenja visine udjela u sticanju zajedničke imovine, a djelimično je udovoljio žalbi tužiteljice i odredio da se na osnovu presude izvrši dioba predmetnih nekretnina u utvrđenim suvlasničkim omjerima. Drugostepeni sud nalazi da naprijed opisani Notarski zapisnik od 29.12.2010. godine, po svojoj pravnoj prirodi predstavlja ugovor, pa kako nisu označene nekretnine u P. po katastarskim i zemljišnoknjižnim podacima, da je taj ugovor u tom dijelu ništav, u smislu odredbe člana 103.

stav 1. u vezi sa članom 47. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i „Službeni glasnik RS“ broj:17/93, 3/96, 39/03, 74/04, u daljem tekstu: ZOO), jer je predmet obaveze neodređen, zbog čega njime nisu uređeni odnosi parničnih stranaka u pogledu predmetnih nekretnina, slijedom čega se ti odnosi imaju urediti u ovom postupku.

Odluke nižestepenih sudova su pravilne i zakonite i nisu dovedene u pitanje revizionim navodima parničnih stranaka.

Nije osnovana revizijska tvrdnja tužiteljice (u čijem obrazloženju se njena revizija iscrpljuje), da tuženi nije dokazao da je njegov udio u sticanju imovine koja je predmet ovog spora očigledno veći od zakonom priznate 1/2. Istina, u pogledu prihoda koje su supružnici ostvarivali, provedeni su dokazi samo za 2008. i 2009. godinu iz čega se, međutim, vidi da je tuženi ostvarivao znatno veći dohodak od tužiteljice. To je potvrdila i tužiteljica svojim navodima, ne samo za te, nego i za druge godine zajedničkog života. Nadalje, i Notarskim zapisnikom od 29.12.2010. godine je izričito konstatovano da su „supružnici saglasni, da je doprinos R.T. kod ostvarenja zajedničke imovine (s tim da je stalno i neprekidno primao veće lične dohotke a u međuvremenu su približno jednako sudoprinosili kod finansiranja porodice), veći te je iznosio više od 1/2 (polovine)“. Ovaj Notarski zapisnik, suprotno tvrdnji tužiteljice, proizvodi pravno dejstvo u Republici Srpskoj, saglasno odredbama Ugovora o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima, zaključenim između Bosne i Hercegovine i Republike Slovenije. Tim ugovorom je, kako slijedi iz dopisa Ministarstva pravde Republike Srpske broj: 08.020/52-8297/15 od 03.12.2015. godine, dogovoreno da isprave koje je izdao, potpisao i ovjerio u propisanom obliku sud ili drugi nadležni organ (u ovom slučaju notar) jedne ugovornice, i na njima je otisnut pečat nadležnog organa te ugovornice, nije potrebno dalje ovjeravati za upotrebu na teritoriji druge ugovornice (član 17.), odnosno da javne isprave (kakav karakter ima i notarski obrađena isprava), izdate na teritoriji jedne ugovornice, imaju na teritoriji druge ugovornice, istu dokaznu snagu kao i javne isprave te ugovornice (član 18.).

Ni navodi revizije tuženog, kojim tvrdi da su parnične stranke svoje odnose u vezi sa predmetnom imovinom uredili Notarskim zapisnikom od 29.12.2010. godine i da prilikom njegovog tumačenja nije bilo mjesta primjeni odredbe člana 47. ZOO, nego da je trebalo primijeniti odredbu člana 46. stav 2. i člana 50. stav 1. istog zakona, jer da je predmet obaveze iz navedenog Notarskog zapisnika odrediv, nisu osnovani.

Naprijed opisani Notarski zapisnik od 29.12.2010. godine, po svojoj pravnoj prirodi predstavlja ugovor (kako ispravno zaključuje i drugostepeni sud) kojim su parnične stranke uredile svoje imovinske odnose. Radi se o bračnom ugovoru o kojem govori odredba člana 271. stav 3, 4. i 5. PZ.

Jedno od osnovnih načela ugovora i ugovornih prava (bez obzira o kojoj vrsti ugovora se radi) je sloboda ugovaranja, po kom načelu učesnici slobodno uređuju svoje odnose, kako propisuje i odredba člana 10. ZOO. To znači da ugovorne strane svojim izjavama volja mogu zasnivati, mijenjati ili ukidati različita prava i obaveze. Da bi jedan ugovor proizveo pravno dejstvo potrebno je da kumulativno budu ispunjeni određeni uslovi koji se zakonom zahtjevaju za njegov nastanak i punovažnost. Ti uslovi se odnose, na saglasnost volja (o čemu govore odredbe člana 26. i 28. ZOO), na predmet ugovora (čime se bave odredbe člana 46. do 50. ZOO), na osnov ugovora (član 51, 52. i 53. ZOO), na sposobnost ugovornih strana da zaključe ugovor (član 54. do 59. ZOO) i na formu ugovora (koju u pogledu zaključenja bračnog ugovora, propisuje odredba člana 271. stav 5. PZ).

Predmetni ugovor, u formi notarskog zapisnika je jasno označio samo nekretnine u R S, stan u V. - po adresi, površini, strukturi i zemljišnoknjižnim podacima. U pogledu drugih nepokretnosti koje su bile predmet ugovora, rečeno je samo „vikendica u P., RS1“. Nije navedena uža lokacija - adresa te vikendice, njena površina, niti bilo kakve druge karakteristike. Nije opisana ni po zemljišnoknjižnim niti katastarskoknjižnim podacima, niti bilo kojim drugim podacima, na osnovu kojih bi se ona mogla identifikovati. Proizlazi da je predmet ugovora u ovom dijelu bio neodređen, kako ispravno obrazlaže i drugostepeni sud, slijedom čega se i ne može smatrati da su imovinski odnosi parničnih stranaka na zajedničkoj imovini koja se sastoji od nepokretnosti u Republici Srpskoj, uređeni ovim ugovorom.

Tvrdnja tuženog da je predmet obaveze „ako ne određen, u svakom slučaju, ODREDIV“ nije osnovana. Naime, suprotno njegovoj tvrdnji navedeni Notarski zapisnik ne sadrži podatke pomoću kojih se može odrediti predmet obaveze. Sadržaj Notarskog zapisnika od 29.12.2010. godine, kako je naprijed opisano, demantuje revizionu tvrdnju tuženog da on sadrži podatke o tome na kojoj parceli je vikendica sagrađena.

Ni ostala utanačenja i konstatacije u tom Notarskom zapisniku ne sadrže podatke pomoću kojih se može odrediti o kojoj nekretnini se radi. Ovo tim prije što nekretnine, koje su predmet ovog spora, nisu jedine na području Prijedora, koje su upisane kao posjed tuženog. Tokom postupka je utvrđeno da tuženi posjeduje i druge nekretnine (koje nisu predmet spora) na ovom području, o čemu svjedoči rješenje Republičke uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove, Područna jedinica Prijedor broj: 21.35/477.9-84/09 od 12.01.2010. godine, u koje su parnične stranke ulagale zajednička sredstva, kako tvrdi tužiteljica, a tuženi takvu tvrdnju nije osporio. Uostalom, kada se radi o bračnom ugovoru za koji je, kako je naprijed rečeno, propisana obavezna pismena forma i ovjera potpisa od strane sudije ili notara (član 271. stav 5. PZ), čiji predmet su nepokretnosti, takav ugovor mora sadržavati zemljišnoknjižne i katastarskoknjižne podatke za te nepokretnosti, jer bez toga nema valjanog ugovora niti je takav ugovor moguće izvršiti, budući da se pravo svojine na nekretninama stiče upisom tog prava u odgovarajuće javne evidencije (član 53. Zakona o stvarnim pravima, „Službeni glasnik RS“, br. 124/08, 3/09, 58/09, 95/11, 60/15 i 107/19) koji upis, kod nedostatka naprijed navedenih podataka, nije moguć.

Neosnovana je revizionu tvrdnju tuženog „da je Vijeće II stepenog suda, svakako trebalo biti izmjenjeno“ kada je ponovo (nakon što je jednom bila ukinuta prvostepena presuda i predmet vraćen na ponovni postupak) odlučivano o žalbama stranaka. Tako nije propisano odredbama člana 357. do 361. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 - u daljem tekstu: ZPP) koje regulišu pitanje izuzeća i isključenja sudija. Ovdje nema povrede iz člana 209. tačka 1. istog zakona, na koju se poziva tuženi, niti mjesta primjeni odredbe člana 357. stav 1. tačka 5. ZPP, jer sudije koje su sudile u drugom stepenu nisu učestvovala u postupku u kojem je donesena prvostepena presuda koja je pobijana žalbom.

Iz izloženog slijedi da je drugostepeni sud, suprotno tvrdnji revidenata, pravilno primjenio odredbe materijalnog prava koje se odnose na imovinske odnose bračnih supružnika i one koje regulišu zaključenje ugovora, te da nisu osnovani ni navodi o povredi odredaba parničnog postupka, slijedom čega je riješeno kao u izreci na osnovu odredbe člana 248. ZPP.

Predsjednik vijeća
Violanda Šubarić

-

Za tačnost otpravka ovjerava
rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podraščić